

« zurück blättern vor »

RAJTSZULA subst. f. (m.), ab 1784; auch *rajdszula*, *rajszula*, *rejtszul*, *rejszula*. **1)** ‘Ort, wo man reiten lernen kann, Manege, Reitbahn’ – ‘szkoła jazdy konnej, ujeżdżalnia’: (1777–1791) 1903 Staszic *Dzien.I* 282, DOR *Rejtszula letnia przy zamku jest ordynaryjną, ale zimowa jest taka, jakiej podobnej nigdzie nie widziałem*. o 1805 GWar 1440, Nowo *Wiazd do Rejtszuli iest teraz przez wielką bramę na Ulicy Koziey*. o (1800–1822) 1987 Karp 66, NowoK *przyszedszy do rajszuli cesarskiej, (...) bawiąc się przejeżdżaniem koni, (...) nasz Wiesiołowski kamyczki drobne, którymi rajszula wystana była zbierał*. o vor 1812 X.Kam., L o (1816) 1978 Malwina 88 *Starościanka już konno nie jeździ, co czyni zbiory w saskiej rajtszuli dziwnie nudne*. o (vor 1832) 1886 Gorecki 300 *rodzaj polskich koni na nic stał się warty, / Taki się zrobił uparty, / Trzeba system srogości wprowadzić w rajdszuli*. o 1842 GC 289 4, BIAŁ *jutro daną będzie w rajtszuli saskiego ogrodu*. o (1831–1856) 1989 Ziel 97, NowoK *W rejtszuli wojskowej przekonaliśmy się, że wybornie wyjeżdżoną mają kawalerię*. o 1857 G V 124, TRYP II 189 *Tam cerkiew’, cmentarz, rajtszula i szkoła*. o [LBel.] 1970 Steinhaus 89 *Nie można twierdzić, że ci oficerowie [legionów 1914 r] znali się na rzemiośle artyleryjskim – wyjątkiem był młody podporucznik Frank, który [...] prowadził rajtszulę*. – L, SWIL, SW, DOR (przestarz.). **2)** ‘Scheune; großer einfacher Raum’ – ‘stodoła; duża, prosta izba’: [hapax] vor 1912 Sw *A to R[ajtszula]!* – nur Sw. o **Var:** *rajdszula* subst. f., [hapax] (vor 1832) 1886 Gorecki 300; *rajszula* subst. f., (1800–1822) 1987 Karp 66, NowoK; *rajszula* subst. f., 1805 GWar 1458, Nowo o [LBel.] 1970 Steinhaus 89 – SWIL, SW, DOR (przestarz.); *rejtszul* subst. m., [hapax] vor 1812 X.Kam., L – L, SWIL, SW (m.u.); *rejszula* subst. f., 1805 GWar 1440, Nowo – L, SWIL, SW (m.u.), DOR (daw.). o **Etym:** nhd. *Reitschule* subst. f., ‘eine Anstalt, wo Reitunterricht erteilt wird; auch konkret der zum Unterricht bestimmte Ort oder das Gebäude’, GRI. o **Konk:** *jezdznica* subst. f., bel. seit vor 1812, L s.v. *rejtszul*, zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *maneż* subst. m., bel. seit 1778, L, zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *ujeżdżalnia* subst. f., bel. seit †1869, DOR, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1. †*berajter*. ❖ Nach 1830–1837 Magier 256 gab es eine *rajtszula* in Warschau bereits im 18. Jh. Der Übergang zu Inhalt 2 geht wohl über den ‘Ort, wo das Reiten gelernt wurde’, einen großen Pferdestall. Das Wort hat sich wohl in Galizien gehalten, vgl. den Beleg von 1970 (H. Steinhaus, 1887 in Jasło geboren); es ist bis 1946 für Lemberg belegt (KURZOWA 1983, 489).

« zurück blättern vor »